

Risikfaktorer för plötslig spädbarnsdöd kartlagda i stor Europastudie – magläge största risken

■ Under 1980-talet steg incidensen av plötslig spädbarnsdöd, vilket ledde till att stora fallkontrollstudier initierades i Skandinavien, Irland, England och Tyskland. ECAS (European Union Coordinated Action on SIDS) bildades med syfte att ta fram gemensamma resultat ur dessa studier.

Förutom pågående studier startades nya vid tolv centra, varav sex i Östeuropa. Totalt analyserades data för 745 fall och 2 411 kontroller. Sverige bidrog med flest fall (117) och kontroller (430). 138 fall var från Östeuropa. Detta är en av de största epidemiologiska studierna av plötslig spädbarnsdöd.

Magläge var den starkaste riskfaktorn (oddskvot 13,1). Sidoläge ökar risken, eftersom barnet kan rulla över till magläge. Riskökningen när barnet sover i samma säng som föräldrarna minskade med barnets ålder och ökade om modern rökte. Om modern druckit alkohol ökade oddskvoten med 1,6 per alkoholenhet/drink, men endast om barnet sov i mammans säng hela natten. Att sova i samma rum som föräldrarna gav dock en halvering av risken. Koffein under gra-

viditeten eller vaccination innebar ingen ökad risk. Näpp minskade risken om barnet var regelbunden användare och hade fått näpp vid indextidpunkten.

Sammanlagt beräknades 48 procent av fallen kunna hänföras till att barnen sov i mag- eller sidoläge, 16 procent till att barnet sov i föräldrarnas säng, och 36 procent till att barnet sov i eget rum. Författarnas slutsats blir att de flesta fallen av plötslig spädbarnsdöd skulle kunna undvikas om spädbarn sover på rygg i föräldrarnas rum med tunna sängkläder som barnet inte kan få över huvudet.

Kommentar: Det finns en mycket god överensstämmelse mellan resultaten från alla deltagande centra. Vi har kunnat se samma riskfaktorer i NORDSIDS, och detta innebär att artikelns slutsatser torde vara giltiga här. Eftersom vart tionde barn fortfarande sover på sida i Sverige är det med tanke på den stora risken vid vändning från sida till mage sannolikt att incidensen ytterligare kan minskas genom att spädbarn konsekvent sover i ryggläge. Det verkar finnas stöd för att avråda från att sova i samma säng om

modern röker eller har intagit alkohol. Den lilla riskökning som finns för icke-rökande mödrar när barnet är yngre än åtta veckor är mer svårbedömd. Den kan motverkas av ökad amningsfrekvens, eftersom samsövning har visats ha ett samband med lyckad amning, och data från NORDSIDS visar på en ökad risk för plötslig spädbarnsdöd vid icke-amning. Att sova i samma rum som föräldrarna är vanligt i Sverige och har ökat de sista tio åren, trots att detta inte togs upp i de förebyggande råden 1992.

Fortfarande är det naturligtvis angeläget att ytterligare minska nikotinbruk bland gravida och att upprätthålla en hög kvalitet på mödrahälsovård och neonatalvård.

Bernt Alm

bernt.alm@medfak.gu.se

Carpenter RG, et al. Sudden unexplained infant death in 20 regions in Europe: case control study. *Lancet* 2004;363:185-91.

ANNONS